

היגטים לשוניים צו תשף

דקדוקי קריאה והדרכה לקורא בפרשת צו ובהפטרת שבת הגדול ובראשון של שמיני

ו ב מוקדה: אין מפיק בה"א. תוקד בו: הטעם נסוג לת"ו	
ו ג ומכנס-בד: העמדה קלה במ"ם	
ו ה תוקד-בו: העמדה קלה בת"ו	
ו ח והקטיר המזבח: בשאר מקומות והקטיר המזבח	
ו יא יאכלנה: הכ"ף בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים	
ו יד על-מחבת: החי"ת בחטף ולא בשווא נח. בשמן תעשה מרבכת תביאנה: טעם טפחא	
בתיבת תעשה, המפסיק בטעות בתיבת מרבכת משבש את משמעות הפסוק	
ו טו תקטור: הת"ו בקמץ קטן	
ו יט המחטא יאכלנה: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע, אין לקרא חטף פתח במ"ם ובכ"ף בהתאמה, אלא שווא נע וכן הוא בהמשך ז ג המכסה ועוד	
ו כ יזה מדמה על-הפגד אשר יזה: בשתי הפעמים היר"ד בחירק והקורא בפתח משנה משמעות	
ז ח את-עלת איש: טעם נסוג אחור לע"ן	
ז ט תאפה: העמדה קלה בת"ו להדגשת הצירי שלא יישמע משקל פעיל. ומטעם זה להזהר לא להבליע את הקמץ באל"ף	
ז יח לא יחשב לו פגול יהיה: יש להחיש את קריאת תיבת לו להסמיכה לתיבה שלפניה שיישמע: לא יחשב לו, פגול יהיה ולא: לא יחשב, לו פגול יהיה	
ז כג שור וכשב ועז: וא"ו בקמץ רק לפני התיבה השלישית ולא בתיבה השנייה	
ז לו משחו: המ"ם בקמץ קטן	
ח ז ויאפר: האלף בשווא נח ויש לעצור מעט בקריאת המילה הבאה	
ח לג מלאה: האלף אינה נקראת, כאילו כתוב 'מלת'	
הפטרת שבת הגדול מלאכי ג ד-כד:	
ה ב מכשפים ובמנאפים: תיבה ראשונה, געיה בה"א ועם זאת המ"ם בשווא נח ² תיבה שנייה, אין געיה בה"א והמ"ם בשווא נח	
ח קבענו: געיה בב"ת, יש לקרא בהעמדה קלה שם למנוע הבלעת הע"ן	
יא באכל: במלרע	
יג חזקו: געיה בחי"ת בקמץ רחב והז"ן בשווא נע	
יז והיו לי: טעם נסוג אחור לה"א	
יח צדיק לרשע: הלמ"ד בשווא, לא בקמץ	
יז כג אליה: ואין לקרא כאן אליהו!	
ראשון של שמיני:	
ט ד נראה: האל"ף בקמץ	

¹ מנהג אשכנז מערב להפטיר בפרשת השבוע עולותיכם ספ.

² ר"מ ברויאר בסוף התנ"ך מוסד הרב קוק עמ' תד אמצע פסקה ראשונה: "אם התבה מוטעמת בטעם מפסיק, הרי הגעיה היא ע"פ רוב כבדה סדירה והשווא שלאחריה הוא שווא נח. אולם אם התבה מוטעמת במשרת הרי טיב הגעיה אינו ברור ברוב כתבי היד העתיקים. אך בנוסח הכתר אפשר להבחין: אם הגעיה סמוכה לחטף פתח הרי זו געית ה"א והשווא שלאחריה הוא נע; ואם הגעיה סמוכה לשווא פשוט הרי זו געיה כבדה סדירה והשווא שלאחריה הוא נח". כללים אלה אינם מוחלטים לגמרי, אבל בנוסח הנביאים שרובם ככולם נשתמרו בכא"צ יש לנו הכרעה. כאן במכשפים בטעם פשטא מפסיק ולכן השווא נח.

ז יב שאול שיף מהמאסף של ר' משה הררי: "אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבוּ (ויקרא ז, יב)...": רש"י: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא, שהם צריכים להודות, שכתוב בהם 'יודו לַיהוָה חֲסִדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם, וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי תּוֹדָה (תהלים קז, כא-כב)". הפסוק אותו מביא רש"י לקוח ממזמור ק"ז בתהילים, המוסב כולו על אלה שאמורים להביא קרבן תודה. בספר "אור מאיר" (הרב מאיר פוזן) מעיר על לשון המזמור, שעל הולכי מדבריות ויורדי הים נאמר "וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ (תהלים קז, ו)", אך בחבושים בבית האסורים וחולים נאמר "וַיִּזְעֲקוּ (תהלים קז, יג)" (באות ז'). עוד הבדל יש בכך שעל הולכי מדבריות ויורדי הים נאמר "מִמַּצְוֹתֵיהֶם" בכתב מלא, ואילו על חבושים בבית האסורים וחולים נאמר "מִמַּצְוֹתֵיהֶם" בכתב חסר. והסביר, כי אמנם על הארבעה שהוזכרו מתפללים לקב"ה שיציל אותם ממצוקותיהם ומן הצרה בה הם נמצאים, אבל יש הבדל משמעותי ביניהם, כי על זמן שאדם חושב שיש בכוחו להינצל באופן "טבעי", אין תפילתו שלימה ואיננה מעומק הלב. רק כשרואה אדם שבאופן טבעי לא יוכל להינצל וכל יהבו הוא על הקב"ה שיציל אותו, אז תפילתו אכן שלימה ואמיתית, במלוא הכוונה. בזה יש דמיון בין הולכי מדבריות ויורדי הים, כי להם אין הצלה בדרך טבעית, ויודעים שאין להם על מי לסמוך, אלא רק על הקב"ה לבדו. לכן עליהם נאמר "וַיִּזְעֲקוּ" (באות צ'), המבוטאת חזק יותר מאשר באות ז'), ובא הדבר לרמוז כי תפילתם שלימה ואמיתית. לעומתם, החבוש בבית האסורים חושב שיוכל להינצל על ידי שוחד או עו"ד טוב, וכך גם החולה סבור, שאם ילך לרופא בקי ומומחה יותר יתרפא, ואין תפילתם של אלה שלימה, ועליהם נאמר "וַיִּזְעֲקוּ". לכן עליהם נאמר גם "מִמַּצְוֹתֵיהֶם" בכתב חסר, שכן הם חושבים שצרתם אינה גדולה כל כך, ואם ישתדלו או יתאמצו מעט יותר, ודאי ינצלו, אולם לגבי הולכי מדבריות ויורדי הים נאמר "מִמַּצְוֹתֵיהֶם" בכתב מלא, כי הם מודעים לגודל הצרה, ויודעים שרק בחסדי שמיים ינצלו. אולם בסופו של דבר, כל ארבעת אלה מכירים שרק ה' הוא הגואל והמושיע, ולכן על כולם נאמר "יודו לַיהוָה חֲסִדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם, וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי תּוֹדָה". חיזוק לדברים אלה אנו מוצאים בגמרא (קידושין פ"ב) האומרת "הגמלין רובם כשרין, הספנין רובן חסידים". בסיבת הדבר מביא רש"י כי "הגמלין רובן כשרין, שפורשים למדבריות למקום גדודי חיות וליסטיין" ויראים לנפשם ומשברים ליבם למקום. הספנין רובן חסידים – שפורשים למקום הסכנה ותמיד הם ברעדה יותר מן הגמלין", ונמצא שמשום שהם יודעים שאין להם הצלה בדרך הטבע, הם יודעים שכל תשועתם והצלתם היא רק מן הקב"ה, ולכן תפילתם היא מעומק הלב ומעשיהם מתוקנים. לפי האמור, נבין גם את דברי המהרש"א הבאים (חידושי אגדות בבא-בתרא ע"ג:); "ימי הגלות דומים להולך בספינה בעמקי מצולות ים הגלות, ואנו ניצולים כספינה המטורפת בים כפי שהיא ניצולת בתפילה וברחמי שמיא כדאמרינן – הספנין רובן חסידים". כוונתו כי התפילה שאנו מתפללים על קץ הגלות, צריכה להיות ממש כתפילת הספנין, ונדע שאין שום דבר שיכול להושיע אותנו פרט לקב"ה, לא השתדלות או קשרים כלשהם, כפי שאותו חבוש בבית האסורים או חולה החושבים ששוחד, עו"ד ממולח או רופא גדול יותר יושיעו אותם. זה גם מאמר חז"ל (סוטה מ"ט:): על "עקבתא דמשיחא" – "ועל מה יש לנו להישען – על אבינו שבשמיים!" "שבת הגדול" ודאי תביא עמה את הישועה לכלל

³ א"ה. כמדומה שמכחינה דקדוקית אין הבדל, והו"ו והצד"י אותיות מתחלפות.

⁴ א"ה. מעניין הדבר איך מהמלה היונית לִיסְטִס, הסמ"ך שונתה למ"ם סתומה, ונתפסה כלשון רבים. בשלב הבא היא קיבלה צורת רבים מקבילה: ליסטיין! המלה ליסטים משמשת בלשון חז"ל הן ליחיד והן לרבים.

ולפרט, הנה אגבי שלח לך את אליה הנביא (סוף מלאי וסיום הפטרת שבת הגדול) ברוכים תהיו. שאול צחק שיף / רעננה

ז' לז דפי בר-אילן צו עט בנימין סלנט קיבוץ סנדר

"זאת התורה" כל העוסק בתורה...

בפרשתנו יש סיכום של כל סוגי הקורבנות שהופיעו בפרשת "ויקרא". כך מסכם זאת רשב"ם: "זאת תורת העולה (ויקרא ו, ב) – כל הקורבנות האמורים בפרשת "ויקרא" חוזר וגומר כאן כל דיניהם" (וראו גם חזקוני).

המושג "זאת תורת" הוא מושג חדש שמופיע בפרשתנו לראשונה, ונזכר כאן שש פעמים: "זאת תורת העולה"; "זאת תורת המנחה (ו, ז)"; "זאת תורת החטאת" (וי, י); "זאת תורת האשם" (א, י); "זאת תורת זבח השלמים" (ז, י); והפסוק המסכם: "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" (ז, ל).

בעל התורה תמימה (ר' ברוך הלוי אפשטיין) מבאר את משמעות המושג "זאת תורת" – זאת התורה: "כבר נתבאר דהלשון 'תורת' כולל פרטים רבים תחת כלל אחד". ספורנו מדגיש את הצד העיוני: "אמר 'התורה' הראויה לכל אחד ואחד, אשר בה רמז חלק עיוני בהם".

בגמרא ישנה הפלגה לכיוונים מאתגרים. במסכת מנחות (קי ע"א) נאמר: "ריש לקיש (אמורא ארץ ישראל, דור שני) אומר: מאי דכתיב 'זאת התורה לעולה למנחה לחטאת ולאשם'? כל העוסק בתורה, כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם". ... "אמר רבא: (אמורא בבלי, דור רביעי) כל העוסק בתורה, אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ולא אשם". מאמרי חז"ל אלו נלמדו בזמן שבית המקדש לא היה קיים. במסכת מגילה (לא ע"ב) מתעוררת שאלת הקורבנות (במדרש מרתק, בדיון בין אברהם לקב"ה):

בזמן שאין בית המקדש קיים [הקורבנות] מה תהא עליהם? אמר לו ... כל זמן שקוראים בהם, מעלה אני עליהם כאילו מקריבין לפני קורבן, ומוחל אני על כל עונותיהם.

ועוד נאמר בויק"ר: "לעתיד לבוא כל הקורבנות בטלים וקורבן תודה אינו בטל" (אמור כג"ב). מאמרי חז"ל במקומות נוספים עוברים לשלב נוסף, בהתייחסותם לדברי הנביאים. כך במסכת ברכות (לב ע"ב): "ואמר רבי אלעזר: גדולה תפילה יותר מן הקורבנות, שנאמר 'למה לי רב זבחיכם' (ישעיהו א, יא). דברי רבי אלעזר מתחברים להסתייגות של הנביאים מן הקורבנות. לפרשתנו, פרשה העוסקת ברובה בקורבנות, נבחרה ההפסדה מירמיהו, ובה נאמר: "כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח. כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם והלכתם בכל הדרך אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם" (ירמיהו ז, כג). **בסדר אליהו רבה** (פ"ז עמ' 38, מהדורת איש שלום) יש מדרש מיוחד שעוסק ב"זאת תורת". הוא פותח בקורבן עולה, וממשיך ביתר הקורבנות שבפרשתנו, ובהמשך מתחבר לדברי הנביאים:

למה נאמר, וזאת תורת זבח השלמים? כך אמר להן הקב"ה לישראל:

בני, עשו מעשים טובים, והביאו שלמים שכולו לבעלים... והריני עמו בשמחה לעולם... לכך נאמר: "כה אמר ה' עבאות אלוקי ישראל, עולותיכם ספו על זבחיכם".

ועוד, "ואומר כי חסד חפצתי ולא זבח" (חושע ו, י).

"דברים דמיוניים, שאין להם מהות אמיתית"

הרמב"ם מסביר במאמר ארוך במו"נ את מטרת הקורבנות (חלק שלישי, פרק ל"ב, מהדורת מ, שוורץ, עמ' 533):

והדרך המפורסמת בעולם כולו... והפולחן הכללי שגדלנו עמו, לא היה אלא להקריב מיני בעלי-חיים באותן מקדשים... לכן השאיר יתעלה את מיני העבודות האלה והעבירן מהיותן לנבראים ולדברים דמיוניים, שאין להם מהות אמיתית, להיות לשמו יתעלה... לכן ציווה לנו לבנות לו מקדש: **"ועשו לי מקדש"**.

בהמשך, הרמב"ם מתייחס לדברי הנביאים:

בשל העניין הזה שגיליתי לך, מרובה בספרי הנביאים התוכחה לאנשים על שהם אצים להקריב קורבנות, והוזהר להם שאין הם המכוון החשוב לעצמו, ושאין האל זקוק להם. שמואל אמר: **"חֲחֹפֶץ לֹא בְעֹלֹת וּזְבָחִים כְּשֶׁמֶעַ בְּקוֹל ה' (שמואל א טו, כב)"**

הרמב"ם ממשיך בדברי הנביאים, ועל מאמר ירמיהו **"ולא עיוותים"**, הוא אומר: **"כיצד אומר ירמיה על האל שהוא לא ציוונו על דברי עולה וזבח, בעוד רוב המצוות באו לזה דווקא? הרמב"ם משיב: "שכוונת הדברים היא מה שהבהרתי לך, כי הוא אמר: "הכוונה הראשונה היתה רק שתשיגו אותי, ולא תעבדו את זולתי". ועוד הוא ממשיך: "יש לי דרך אחרת לפרש... שהציווי הראשון שציוונו לא היו בו דברי עולה וזבח כלל" (עמ' 537).**

בדברים שלעיל ציין הרמב"ם את הסיבות להקרבנות קורבנות ואת מקור המנהג, ולמרות כל זאת הוא מונה טעם למצווה: **"מה שראוי שכל שלם בשכלו יאמין... שלכל המצוות יש בהכרח טעם, והציווי עליהן ניתן לתועלת כלשהי"**. בהמשך הוא מוסיף: **"דוגמה למהות האמיתית של עניין הפרטים הוא הקורבן, כי לציווי להקריב קורבנות יש תועלת רבה ברורה" (ח"ג, פרק כ"ו, עמ' 514-515).** לעומת זאת, לאחר הסבריו את התועלת שבקורבנות, הרמב"ם כותב (הלכות מעילה פ"ח ה"ח סוף ספר עבודה): **"והחוקים הן המצוות שאין טעמן ידוע. אמרו חכמים, חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן. ...וכל הקורבנות מכלל החוקים הן"**. לדבריו המפורשים של הרמב"ם נכתבו הסתייגויות רבות. בראשן הרמב"ן, (ויק' א:ט) המגיב בחריפות (בעיקר על דבריו בח"ג לב): **"והנה הם דברי הבאי וירפאו שבר גדול"**. ועוד מקשה הרמב"ן, הרי **"הכתוב אומר, 'כי לחם אשה לריח ניחוח'"** משמע שזה לדעתו של ה' ומוסיף, הרי הבל ונה כבר הקריבו קורבנות עוד לפני הופעת הכשרי והמצרי, ועוד.⁵

הקרבנות קורבן אינה חובה

בעלי פרשנות שונה סוברים שהקרבנות הקורבן היא רשות ולא חובה. ר' יוסף קרא,^[2] כשהוא מפרש את דברי ירמיהו בהפטרה, אומר:

הקרבנות קורבן אינה חובה, **"כי לא דיברתי את אבותיכם על דברי עולה וזבח" לקובען חובה, שאין כתוב שם קרבן לה, אלא "אדם כי יקריב מכם קרבן"...** כי אם את הדבר הזה ציויתי אותם לאמר: **"שמעו את הדבר הזה" לקבוע דבר זה חובה, ציויתי, משמעו חובה.**

הרד"ק (ר' דוד קמחי, תתקכ – תתקצח) ממשיך בדרכו של ר"י קרא על ההפטרה, ואומר: **"ויעש לפרש כי עיקר המצווה לא היתה על דברי עולה וזבח, אלא, 'שמעו בקולי והייתם לי לעם'". כאן הרד"ק מוסיף ציון חשוב: "ואין בכל עשרת הדברים שהם כלל התורה כולה, זכר עולה וזבח, ואף כשידבר על הקרבנות לא ציווה להם**

⁵ ראו אצל נחמה ליבוביץ, עיונים בספר ויקרא, במבוא, עמ' 9 ואילך. היא הרחיבה בדברי הרמב"ן, והוסיפה גם דברי ראשונים ואחרונים (ושם גם מקורות). לעניין זה ראו גם ז' שביידל, "מעמי מצוות הקורבנות", דף שבועי לפרשת צו (מס' 333); ג' חיימוביץ, "מעמי מצוות הקורבנות במשנת הרמב"ם והרמב"ן", דף שבועי לפרשת ויקרא (מס' 436); יצחק ספיר, "מעמי הקורבנות במשנת הרמב"ם", דף שבועי לפרשת צו (מס' 230) תשנ"ח.

שיקריבו קרבן, אלא 'אֲדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּסֶּךְ קֶרֶבָן' (ויקרא א, ב) 'אם יעשה מדעתו יהיה כן וכך'.

המלבי"ם (מאיר לייבוש, תקסט–תרלז) מתייחס גם הוא לדברי ירמיהו הנ"ל: בעת שדברתי וצייתי את אבותיכם בעת שהוצאתי אותם מארץ מצרים שיביאו עולה וזבח... לא היתה כוונתי על הקורבנות עצמם שיהיו תכליות לעצמם, רק בציווי של הקרבנות, רק את הדבר הזה צייתי אותם לאמר, שמעו בקולי. שעיקר ציווי הקרבנות היה שישמעו בקולי, שזה עיקר המבוקש של הקרבן, שמעו בקולי. בהמשך הוא מוסיף: "לא צייתי ענייני הקורבנות לתועלת, רק לתועלתכם, למען ייטב לכם".

שאלת חידוש הקורבנות בימינו

נושא חידוש עבודת הקורבנות הועלה גם בתקופתנו, מאז שלכאורה הר הבית בידינו. ניתן לראות במרשתת דיונים רבים שנערכו בעניין. שאלה זו הועלתה בזמנו של הראי"ה קוק, שהביע דעה מורכבת, ובין היתר ניהל דו-שיח עם הרב חיים הירשנזון⁶ (להלן הרח"ה), שהביע דעה חד-משמעית נגד. את דעתו של הרח"ה ניתן לקרוא בספרו "מלכי בקודש" (שאלות ותשובות בהנהגת הממלכה ע"פ דרכי ההלכה). בתשובה לשאלה על הקרבת הקורבנות בימינו (שאלה ג' עמ' 11–13), דן הרח"ה בפרטות על היתכנות הקמת המקדש והקרבת הקורבנות בימינו. בסעיף י' הוא כותב, בהתבסס על נבואת יחזקאל לאחרית הימים, שאז "יהיה מנהג הקורבנות לפי המושג אשר ישיגו אז בהם אשר לא נוכל עתה להבינו". בהמשך הוא מוסיף: "בתפילת המוספים נאמר: 'נעשה ונקריב לפניך כמצות רצונך' אשר לא נזכר 'הרצון' בשאר מצוות התורה". ועוד "מפני שמצות הקורבנות לא מובנים לנו בזמן הזה". דיון מקיף ומעניין נערך בישיבת הר עציון ומכללת הרצוג בשאלת חידוש הקורבנות בימינו⁷, בהשתתפות הרב מרדכי ראש ישיבת הר עציון, והרב דן בארי (מייסד שיטת ברקאי), שייצגו את עמדת מצדדי החידוש. לעומתם, הרב יהודה גלעד, ראש ישיבת הקיבוץ הדתי מעלה גלבוע, והרב בזק, ר"מ בישיבת הר עציון, ייצגו עמדה מנוגדת לחידוש. הרב מרדכי מודה שגם הוא נרתע מכך מאוד, אבל מאמין ומקווה שכאשר תתחדש עבודת הקורבנות, היא תיעשה בצורה אסתטית ומכובדת. הרב יהודה גלעד אומר: "אנשים גדולים אומרים דברים סותרים בהקשר זה". הוא מביא את דברי הראי"ה, שמפגין מצד אחד כיסופים וגעגוע עצום לקורבנות, לחוויה הדתית ... שדורשת את כל האדם ומעלה אותו כולו. מצד שני הרב קוק כותב בספר 'נבוכי הדור':

אמנם כעיתרום המצב עד האופן היותר נשגב... אז ודאי סנהדרין גדולה היושבת במקום אשר יבחר השם, יעמיקו בתורה אם יתכן אז לזבח להשם כל חי, כאשר אין האדם יכול לרצות בזה בשום אופן מצד הכרתו המוסרית... וכיון שאי אפשר שיהיה בזה רצון אנושי שלם, ודאי יהיה כח ביד בית דין הגדול להחליף הקורבנות של הבהמות למנחות מן הצמחים. לסיום: על הפסוק 'וְעֲרֹבָה לִי מִנְחָת יְהוָה וִירוּשָׁלַם כִּימִי עוֹלָם וּבְשָׁנִים קְדָמָנִית' (מלאכי ג, ד), "הרב קוק כותב בסידורו 'עולת ראייה': 'אבל לעתיד לבוא שפע הדעת יתפשט ויחדר אפילו בבעלי-החיים 'לא ירעו ולא ישחיתו' כָּל הַחַיָּה הָרְעִי כִּי מִלֵּאָה הָאָרֶץ יָדָעָה אֶת יְיָ' (ישעיהו יא, ט), 'וההקרבה שתהיה אז של מנחה מהצומח תערב לי כימי עולם וכשנים קדמוניות (ח"א עמ' רצב). ע"כ בנימין סלנט

⁶ הרב ח' הירשנזון נולד בצפת בשנת תקצז ונפטר בארה"ב, בשנת תרצה. היה מראשוני 'המזרחי' וציר בקונגרס הציוני.

⁷ הדיון נערך ב'היכל שלמה': סיקור הדיון הובא בעיתון 'מקור ראשון' בערב פסח תשע"ה.

א"ה. כאשר העלו שאלה זו לפני המדינה, זו לא הייתה שאלה מעשית. מזכירים את דברי הרמב"ם במורה הנבוכים. אבל איך אפשר להתעלם מזה שהרמב"ם בספרו משנה תורה אינו מסתפק בדיני התורה הנוהגים כשעם ישראל בגלות אלא מביא גם את מה שיהיה נוגע למעשה בזמן הגאולה במהרה בימינו! הוא מאריך בספרי עבודה וקרבנות בכל הנוגע וינהג אחרי בוא המשיח. אפשר לדון בנכונות הסברו בטעם הקרבנות, אבל יהיה הטעם אשר יהיה – הלכה למעשה אנחנו עתידים להקריב תמידין ומוספין, וגם קרבן פסח עולות ושלמי ראייה חגיגה ושמחה, שערי ראש חודש וכו'. היתכן שהרב א"י קוק ז"ל לא נתכוון בתפילותיו להשבת העבודה? יש טוענים שגם בזמננו שיחוס הכוהנים מסופק, ובקושי מספיק לנשיאת כפיים (ברכת כוהנים) ופדיון הבן, ובעיות בזהווי סממני הקטורת וצבע תולעת שני וארגמן, עדיין עלינו לחדש את עבודת הקורבנות. ויש חולקים מסיבות אלה ואחרות. אבל ההנחה שגם משיח לא יחדש את עבודת הקורבנות לא תעלה על הדעת! בקשר למה נאמרו דברי הראי"ה קוק ז"ל, קשה לדעת. אבל ודאי הוא נכסף לאכול מן הזבחים ומן הפסחים כפשוטם.

פֶּן לַחֲכָם וְיַחֲכֶם-עוֹד

אנא שלחו את הערותיכם!
הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com
הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>
מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה
<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&t=10317&p=272195#p272195>
מאמרנו מופיע **ונשמר** באתר דרשו <http://www.dirshu.co.il/?p=140390>

אֵם אֶתָּה מִתְעַנִּין
בְּהַבְטִים הַלְשׁוֹנִיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה
(לְשׁוֹן הַמִּקְרָא, הַמְשִׁנָּה, הַתְלָמוּד וכו')
אֶתָּה מוֹזְמֵן לְהַרְשֵׁם (בַּחֵם)
לְקַבֵּל דּוֹא"ל בְּעוֹשֵׂאִים לְשׁוֹנִיִּים
בַּכְתּוּבָה: franklashon@gmail.com
☺ בּוֹא לְהַחֲכִים אֶת עֶצְמְךָ וְאֶת שִׁאֵר הַמַּכּוֹתֵגִים ☺